

Avaleht>Kohtuasja algatamine>Kus ja kuidas?>Kuidas algatada kohtuasja? Kuidas algatada kohtuasja?

Läti

1 Kas ma pean kindlasti kohtusse pöörduma või on ka muid võimalusi?

Lätis võib isik pöörduda kohtusse või kui pooled on vastastikku kokku leppinud ja sõlminud vahekohtu kokkuleppe, võivad nad pöörduda vahekohtusse (välja arvatud teatavate konkreetsete vaidluste puhul, mille puhul ei ole võimalik kasutada vahekohtumenetlust).

2 Kas kohtusse pöördumiseks on määratud tähtaeg?

Hagiavalduse esitamise tähtajad on erinevad sõltuvalt konkreetsest kohtuasjast. Tähtaegade kindlakstegemiseks konsulteerige oma advokaadiga või riikliku teabepunktiga.

Tsiviilõigusnormides on sätestatud erinevad üldised tähtajad. Neid tähtaegu võivad mõjutada hagi sisu ja asjaolud ning need tähtajad tuleb kindlaks määrata üksikjuhtumipõhiselt, võttes arvesse järgmist.

Perekonnaõigus

Hagiavaldused, mis on seotud kihlumisega, tuleb esitada ühe aasta jooksul alates päevast, mil kihlus katkestati või mil üks pool otsustas kihlusest taganeda. Kui kihlatu oli rase, tuleb hagiavaldus esitada ühe aasta jooksul alates lapse sündimise päevast, kui selleks ajaks oli kihlus juba katkestatud või üks pool oli kihlusest taganenud.

Abikaasadevahelistest varalistest suhetest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates tehingu sõlmimisest teise abikaasa poolt.

Lapse ema abikaasa võib vaidlustada isaduse eelduse kahe aasta jooksul alates päevast, mil ta saab teada, et laps ei ole tema oma. Lapse emal on samasugune õigus vaidlustada isaduse eeldus. Laps võib vaidlustada isaduse eelduse kahe aasta jooksul alates täisealiseks saamisest.

Isaduse tunnistamisega seotud hagiavaldused tuleb esitada kahe aasta jooksul alates ajast, mil menetlusosaline saab teada asjaoludest, mis välistavad isaduse, või mil laps saab täisealiseks, kui hagiavalduse esitab laps ise.

Eestkostja ja alaealise vahelistest suhetest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates alaealise saamisest täisealiseks või muude seaduses sätestatud asjaolude ilmnemisest.

Asjaõigus

Valduse rikkumise või valduse äravõtmisega seotud hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul alates ajast, mil menetlusosaline saab teadlikuks rikkumisest või äravõtmisest.

Hagiavaldused isiku vastu, kes on vara valdaja ja kes võib selle omandada aegumise tõttu, tuleb esitada kümne aasta jooksul alates ajast, mil teine menetlusosaline saab teada sellisest valdusest.

Uue omaniku hagiavaldused, mis tulenevad looduslike protsesside tulemusel tekkinud vara suurenemisest, tuleb esitada kahe aasta jooksul.

Võlaõigus

Võlaõigusest tulenevad õigused aeguvad, kui isik ei kasuta neid õigusi seaduses täpsustatud aja jooksul.

Hagiavaldused, mis on seotud võlaõigusest tulenevate õigustega ning millega seoses ei ole õigusaktides sätestatud lühemat tähtaega, tuleb esitada kümne aasta jooksul. Kõik sellised õigused, millega seoses ei ole õigusaktides sätestatud lühemat tähtaega, aeguvad, kui õigust omav isik ei kasuta seda kümne aasta jooksul, välja arvatud mõned aegumatud õigused.

Õigus nõuda ostulepingu tühistamist ülemäärase kahju tõttu aegub, kui hagiavaldust ei ole esitatud ühe aasta jooksul alates lepingu sõlmimisest.

Hooletusest või ettevaatamatusest (nt kallamisest, viskamisest või kukutamisest) põhjustatud tahtmatu kahjuga seotud hagiavaldused tuleb esitada ühe aasta jooksul.

Kaubandusõigus

Äritehingutest tulenevad hagiavaldused tuleb esitada kolme aasta jooksul, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on täpsustatud mõni muu aegumistähtaeg.

Kaubanduslikust agendilepingust tulenevad hagiavaldused tuleb esitada nelja aasta jooksul alates selle kalendriaasta lõpust, mil nõue tekkis.

Individaalse kaupleja vastu tuleb tema äritegevusest tulenevad hagiavaldused esitada kolme aasta jooksul pärast selle kaupleja eemaldamist äriregistrist, välja arvatud juhul, kui nõude suhtes kohaldatakse lühemat aegumistähtaega.

Hagiavaldused, mis tulenevad partnerlussuhte poolele kehtestatud keelust, millega keelatakse sellel poolel sõlmida tehinguid asjaomase partnerlussuhtega samas valdkonnas või millega tal keelatakse olla samas valdkonnas tegutsevas teises partnerluses täisvastutusega partner, ilma et tal oleks selleks teiste partnerite nõusolek, tuleb esitada kolme kuu jooksul alates päevast, mil partnerluse teised liikmed saavad teada konkurentsikeelu rikkumisest, kuid mitte hiljem kui viis aastat alates ajast, mil rikkumine toimus.

Selline hagiavaldus partnerluse liikme vastu, mis tuleneb partnerlusega seotud kohustustest, tuleb esitada kolme aasta jooksul alates päevast, mil partnerluse lõpetamise kohta tehti märke registreisse, välja arvatud juhul, kui partnerlusega seotud nõude suhtes kohaldatakse lühemat aegumistähtaega.

Äriühingu asutajate vastu esitatud hagiavaldus, mis on seotud äriühingu poolt enne selle asutamist võetud kohustustega, tuleb esitada kolme aasta jooksul alates päevast, mil äriühing kanti äriregistrisse.

Hagiavaldused äriühingu asutajate vastu seoses äriühingule ja kolmandatele isikutele äriühingu asutamise ajal tekitatud konkreetse kahjuga tuleb esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil äriühing kanti äriregistrisse. Seda aegumistähtaega kohaldatakse ka isikute suhtes, kes aitasid kaasa sellise kahju tekkimisele.

Kui võlausaldajal on nõudeõigus äriühingu vastu ning kui äriühing tema nõuet ei rahulda ja võlausaldaja pöörab selle nõude seaduse kohaselt vastutavate isikute vastu (asutajad, kolmandad isikud jne), tuleb hagiavaldus esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil nõue tekkis.

Äriühingu juhatuse liikmetele kehtestatud konkurentsikeelu rikkumisega seotud hagiavaldused tuleb esitada viie aasta jooksul alates selle keelu rikkumise päevast.

Äriühingu saneerimise käigus äriühingule, tema liikmetele või tema võlausaldajatele tekitatud kahjuga seotud hagiavaldused tuleb esitada viie aasta jooksul alates päevast, mil saneerimine jõustus.

Ekspediitori vastu tuleb hagiavaldused esitada kolme aasta jooksul.

Veostega seotud hagiavaldused ekspediitori vastu (välja arvatud juhul, kui ekspediitor ei toiminud heas usus või kui tegu on temapoolse raske hooletusega) ja hagiavaldused laopidaja vastu (välja arvatud juhul, kui laopidaja ei toiminud heas usus või kui tegu on temapoolse raske hooletusega) tuleb esitada ühe aasta jooksul.

3 Kas ma pean pöörduma selle liikmesriigi kohtusse?

Vt kohtualluvust käsitlev teabeleht.

4 Kui jah, siis millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis enese ja vastaspoole elukohast või muudest kohtualluvuse kriteeriumidest lähtuvalt pöörduma?

Vt Läti kohtualluvust käsitlev teabeleht.

5 Millisesse kohtusse pean ma selles liikmesriigis pöörduma, arvestades hagi eset ja haghinda?

Vt Läti kohtualluvust käsitlev teabeleht.

6 Kas ma võin ise hagi esitada või pean ma kasutama vahendajana advokaati?

Hagiavalduse võib esitada hageja ise või siis tema volitatud isik. Volituse võib lisada hagiavaldusele. Advokaadi või mõne muu õigusnõustaja kasutamine ei ole kohustuslik.

7 Kui ma soovin algatada kohtuasja, siis kellele ma oma hagiavalduse esitan: kohtu registratuuri, kantseleisse või muule haldusasutusele?

Hagiavaldus tuleb esitada pädevale esimese astme kohtule.

Hagiavalduse peab esitama kohtu kantseleile (*kanceleja*) hageja või tema volitatud isik. Hagiavalduse võib saata ka posti teel ning see peaks olema adresseeritud vastavale kohtule.

Hagiavaldusi võtab tööajal vastu kohtu esimehe poolt selleks määratud töötaja. Tavaliselt on selleks kohtu esimehe assistent või kantselei töötaja.

8 Mis keeles võin ma hagiavalduse esitada? Kas ma saan seda suuliselt teha või peab see olema kirjalikus vormis? Kas ma võin selle saata faksiga või elektronpostiga?

Tsiviilkohtumenetluse seaduse (*Civilprocesa likums*) kohaselt peavad menetlusosalised lisama mis tahes võõrkeeles esitatavale dokumendile ka selle dokumendi tõlke riigikeelde, s.t läti keelde, ning see tõlge peab olema kinnitatud vastavalt kehtestatud korrale. Tõlget ei pea lisama isik, kes on vabastatud kohtukulude tasumisest.

Kohus võib nõustuda teatavate menetlustoimingute läbiviimisega võõrkeeles, kui mis tahes menetlusosaline seda taotleb ja teised menetlusosalised on sellega nõus. Kohtuistungite protokollid ja kohtuotsused koostatakse läti keeles.

Hagi esitamiseks tuleb esitada kohtule kirjalik avaldus. Avalduse võib esitada hageja isiklikult või tema volitatud isik. Avalduse võib saata ka posti teel, kuid mitte faksi ega e-kirjaga.

Tuleb lisada, et mis tahes hagiavalduse esitamisel võib kasutada turvalise elektroonilise allkirjaga kinnitatud dokumente, välja arvatud juhul, kui seaduses on sätestatud menetluse algatamiseks erimenetlus. Elektroonilisi dokumente ei võeta vastu teatavat liiki lepingute puhul, mis on seotud kinnisvaratehingute, perekonnaasjade ja pärimisasjadega, ning teatavat liiki tagatislepingute puhul.

9 Kas hagiavalduse esitamiseks on eraldi vorm või kui ei, siis kuidas pean ma oma avalduse vormistama? Milliseid andmeid peab hagiavaldus sisaldama?

Menetluse algatusdokument tuleb esitada kirjalikult. Enamiku nõuete puhul kindlaksmääratud vorm puudub. Konkreetset vormid on olemas väiksematele nõuetele (*maza apmēra prasības*, tsiviilkohtumenetluse seaduse 30.3 peatükk). Sama puudutab kohustuste täitmist kohtumääruse alusel (*saistību piespiedu izpildīšana brīdinājuma kārtībā*, seaduse 50.1 peatükk) ning vägivallaga seotud asjades esialgse õiguskaitses taotlemist (*pagaidu aizsardzība pret vardarbību*, seaduse 30.5 peatükk).

Kui kindlaksmääratud vorm puudub, on tsiviilkohtumenetluse seaduses sätestatud minimaalne teave ja minimaalsed andmed, mis tuleb avaldusel ära märkida. Tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt peab avaldus sisaldama järgmisi andmeid:

selle kohtu nimi, kellele hagiavaldus esitatakse;

hageja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja registreeritud elukoht (kui hagejal puudub registreeritud elukoht, siis hageja tegelik elukoht); juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; kui hageja lepib kohtuga kokku, et suheldakse elektrooniliselt, ja kui ta on kantud tsiviilkohtumenetluse seaduse artikli 56 lõikes 23 olevate isikute/üksuste loetellu, tuleb märkida ka e-posti aadress ning juhul, kui ta on registreeritud kohtuga suhtlemise elektroonilises süsteemis, ka registreeringu viitenumber. Hageja võib kohtuga kirjavahetuse pidamise eesmärgil märkida ka täiendava aadressi; kostja või huvitatud isiku ees- ja perekonnanimi, isikukood, registreeritud elukoht ning tema mis tahes muu täiendav aadress (registreeritud elukoha puudumise korral tegelik elukoht); juriidiline isik peab märkima nime, registreerimisnumbri ja asukoha. Kostja isikukood või registrinumber esitatakse avaldusel siis, kui see on teada;

hageja esindaja ees- ja perekonnanimi, isikukood ja kohtuga kirjavahetuse pidamiseks kasutatav aadress, kui hagi esitab esindaja, või juriidilise isiku puhul tema nimi, registrinumber ja registrijärgne asukoht; kui hageja esindaja, kelle registreeritud elukoht või aadress kohtuga suhtlemiseks on Lätis, lepib kohtuga kokku, et suheldakse elektrooniliselt, tuleb märkida ka e-posti aadress ning juhul, kui ta on registreeritud kohtuga suhtlemise elektroonilises süsteemis, ka registreeringu viitenumber. Kui hageja esindaja registreeritud elukoht või aadress kohtuga suhtlemiseks ei ole Lätis, peab ta samuti märkima e-posti aadressi või registreeringu viitenumbri kohtuga suhtlemise elektroonilises süsteemis. Kui hageja esindaja on advokaat, tuleb märkida tema e-posti aadress; krediidiasutuse nimi ja selle konto number, millele sissenõutav summa tuleb maksta ja õigusabikulud hüvitada;

nõude ese;

nõude summa (kui nõuet on võimalik väljendada rahaliselt), esitades sissenõutava või vaidlustatud summa leidmiseks kasutatud arvutuskäigu;

hageja nõude aluseks olevad asjaolud ja neid kinnitavad tõendid;

nõude aluseks olevad õigusnormid;

kõik enne hagiavalduse kohtule esitamist tehtud lepituskatsete aruanded;

hageja väited;

avaldusele lisatud dokumentide loetelu;

avalduse koostamise kuupäev ja mis tahes muu asjakohane teave. Hageja võib märkida oma telefoninumbri, kui ta lepib kohtuga kokku, et suheldakse telefonitsi.

Teatavat liiki hagiavalduste (nt abielu lahutamise avalduste) puhul ja teatavat liiki menetluste puhul (nt lapsendamise kinnitamine või tühistamine, pärandikaitses ja eestkoste) tuleb tsiviilkohtumenetluse seaduse kohaselt esitada täiendav teave.

Hagiavalduse peab allkirjastama hageja või tema esindaja või hageja koos esindajaga, kui kohus nii nõuab, välja arvatud juhul, kui õigusaktides on sätestatud teisiti. Kui hageja nimel tegutseb esindaja, tuleb hagiavaldusele lisada volikiri (*pilnvara*) või mis tahes muu dokument, mis tõendab esindaja õigust toimida hageja nimel.

Hagiavaldus tuleb esitada kohtule nii mitmes eksemplaris, kui palju on kostjaid ja kolmandaid isikuid.

Nagu on sätestatud Euroopa Liidu õigusaktides ja rahvusvahelistes konventsioonides, tuleb ülalpidamiskohustust käsitlev nõue esitada asjakohastes õigusaktides esitatud vorme kasutades ning selle võib esitada või saata Läti keskasutuste kaudu, kes on määratud koostöö tegemiseks.

Avaldusele tuleb lisada ka dokumendid, mis:

tõendavad riigilõivu (*valsts nodevas*) ja muude kohtukulude tasumist õiges summas vastavalt õigusaktides sätestatud korrale; kinnitavad, et järgitud on asja esialgset kohtuvälisist läbivaatamist käsitlevaid menetluseeskirju, kui selline läbivaatamine on ette nähtud õigusaktidega; tõendavad asjaolusid, millel nõue põhineb.

Läti kohtute portaali menüüpunkti *E-Pakalpojumi* (e-teenused) alapunktis *E-veidlapas* (e-vormid) leiate menetluskirjelduste vormid. Neid vorme on võimalik alla laadida ning neid saab täita ja esitada väljaprintitud kujul.

10 Kas ma pean tasuma riigilõivu? Kui jah, siis millal? Kas ma pean algusest peale tasuma advokaadikuludid?

Kohtukulud tuleb tasuda enne hagiavalduse esitamist (riigilõiv (*valsts nodeva*), registrimaks (*kancelejas nodeva*) ja asja menetlemisest tulenevad kulud (*ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi*)). Neid kulud on võimalik tasuda pangas. Kui kohus teeb otsuse ühe menetlusosalise kasuks, kohustab ta kaotanud poolt tasuma kõik võitnud poole kantud kohtukulud. Kui nõue on rahuldatud osaliselt, mõistetakse kohtukulud pooltelt välja proportsionaalselt. Kui hageja otsustab hagiavalduse tagasi võtta või asi jääb kohtulikul arutamata, peab hageja hüvitama kostja kohtukulud (välja arvatud õigusaktides sätestatud juhtudel, kui nõue on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1896/2006 ette nähtud dokumendi väljastamisega). Sel juhul ei hüvita kostja hageja kohtukulud, kuid kui hageja võtab hagiavalduse tagasi, sest kostja rahuldab nõude vabatahtlikult pärast hagiavalduse esitamist, võib kohus hageja taotluse alusel näha ette, et kostja peab tasuma hageja kohtukulud.

Samalaadset mõistetakse asja menetlemisega seotud kulud (advokaaditasud, kohtusse ilmumisega seotud kulud ja tõendite kogumisega seotud kulud) hageja kasuks välja kostjalt, kui hageja nõue rahuldatakse täielikult või osaliselt või kui hageja võtab hagiavalduse tagasi, sest kostja rahuldab vabatahtlikult tema nõude pärast hagiavalduse esitamist. Kui hagiavaldus jäetakse rahuldamata, näeb kohus ette, et hageja peab hüvitama kostjale kaitsmisega seotud kulud.

Advokaadile või õigusnõustajale makstavad tasud määratakse kindlaks kliendi ja advokaadi või õigusnõustaja vahelise kokkuleppega.

11 Kas ma saan taotleda menetlusabi?

Vt teabeleht „[Õigusabi](#)“.

12 Mis ajast loetakse minu hagiavaldus ametlikult esitatuks? Kas ma saan ametiasutuselt tagasisidet või kinnituse selle kohta, et minu hagiavaldus on nõuetekohaselt vormistatud?

Posti teel saadud või klienditeeninduse tööajal vastu võetud dokumendid registreerib kohus sissetulevate kirjade registris nende kättesaamise päeval. Hagiavaldus loetakse esitatuks päeval, mil see kätte saadakse. Kohtus läbiviidavate mis tahes menetlustoimingute tähtaeg saabub siis, kui kohus lõpetab töö. Kui hagiavaldus, apellatsioon või muu postisaadetis toimetatakse kommunikatsioonibüroo ametnikule tähtaja viimasel päeval enne kella 24.00, siis loetakse see esitatuks õigeaegselt.

Kui hagiavaldus ei ole koostatud korrektselt või puudub mis tahes vajalik dokument, teeb kohus põhjendatud otsuse, et hagiavaldusega seoses ei pea astuma mingeid samme. Selle otsuse koopiat saadetakse hagejale koos tähtajaga puuduste kõrvaldamiseks. See tähtaeg ei tohi olla lühem kui 20 päeva ja seda hakatakse arvestama otsuse postitamise päevast. Kui hageja kõrvaldab puudused ettenähtud tähtaja jooksul, siis loetakse hagiavaldus esitatuks päeval, mil kohus selle algelt sai. Kui hageja ei kõrvalda puudusi ettenähtud tähtaja jooksul, siis loetakse hagiavaldus esitamata jäetuks ja see tagastatakse hagejale. Asjaolu, et hagiavaldus on hagejale tagastatud, ei takista tal seda uuesti kohtule esitada.

Spetsiaalne kinnitus selle kohta, et hagiavaldus on esitatud korrektselt: kui hagiavaldus on koostatud korrektselt ja sellele on lisatud kõik vajalikud dokumendid, teeb kohtunik seitsme päeva jooksul pärast hagiavalduse kättesaamist otsuse, millega võetakse hagiavaldus vastu ja algatatakse menetlus. Menetluse alustamise korral edastatakse hagiavaldus ja sellele lisatud dokumentide koopiad kostjale koos tähtajaga kirjalike tähelepanekute esitamiseks. Tähelepanekute saamisel saadab kohtunik nende koopiat hagejale ja huvitatud kolmandatele isikutele. Kohtunik võib paluda hagejal esitada tähelepanekute kohta märkusi. Kui tähelepanekud on saadud või nende esitamise tähtaeg on möödunud, määrab kohtunik kohtuistungi toimumise aja. Kohtusekretär saadab menetlusosalistele kohtukutsed. Kui asja menetletakse kirjalikult, siis kohtuistungit kuupäeva ei määrata ja menetlusosalistele ei saadeta kohtukutseid.

13 Kas mulle antakse täpset informatsiooni järgnevate sammude kohta (nt kostja vastuse esitamise tähtaeg)?

Menetlusosalistele saadetakse kohtukutsed, mis sisaldavad teavet kohtuistungit toimumise või muude menetlustoimingute läbiviimise aja ja koha kohta. Kohtukutse saadetakse isiku registreeritud elukoha aadressil, kuid isik võib anda kohtuga kirjavahetuse pidamiseks ka muu aadressi.

Kui kostjal puudub registreeritud elukoht Lätis ja hagejal ei ole objektiivsetel põhjustel õnnestunud kindlaks teha kostja elukohta väljaspool Lätti, võib kohus hageja põhjendatud avalduse alusel kasutada kostja aadressi kindlakstegemiseks Läti suhtes siduvates välislepingutes või Euroopa Liidu õigusaktides ette nähtud menetlusi.

Kui kostja aadressi ei ole võimalik kindlaks teha Läti suhtes siduvates välislepingutes või ELi õigusaktides ette nähtud menetlusi kasutades või kui dokumente ei õnnestu saata kostja aadressil, mille hageja on kindlaks teinud, või kui Euroopa Liidu õigusaktides või Läti suhtes siduvates välislepingutes ette nähtud menetlusi või tsiviilkohtumenetluse seaduses tsiviilasjades tehtava rahvusvahelise koostöö jaoks ette nähtud menetlust kasutades ei ole võimalik dokumente kostjale saata, kutsutakse kostja, kellel puudub deklareeritud elukoht Lätis, kohtusse **ametlikes teadaannetes** (*Latvijas Vēstnesis*) teate avaldamise teel.

Läti kohtute portaali menüüpunkti *E-Pakalpojumi* (e-teenused) alapunktist *Tiesvedības gaita* (Kohtumenetluse käik) on võimalik saada teavet kohtumenetluse käigu kohta, sisestades kohtuasja või kohtukutse numbrit.

Viimati uuendatud: 13/05/2020

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Liikmesriikide sisu haldamise eest vastutavad liikmesriigid uuendavad parajasti selle veebisaidi sisu, et võtta arvesse Ühendkuningriigi lahkumist Euroopa Liidust. Kui leiate siit teavet, milles Ühendkuningriigi lahkumine veel ei kajastu, ei ole see taotluslik ja muudetakse peagi.